

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Projekt „SVEDOČANSTVO - ISTINA ILI POLITIKA: Koncept svedočenja u komemoraciji jugoslovenskih ratova” realizovan 2016-18. godine bavio se načinima razmišljanja o jugoslovenskim ratovima i sprovođenjem i korišćenjem svedočanst(a)va o njima u regionu.

Partneri projekta bili su Centar za kulturnu dekontaminaciju iz Beograda, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Institut za filozofiju i društvenu teoriju iz Beograda, Učitelj neznalica i njegovi komiteti iz Beograda, Historijski muzej Bosne i Hercegovine iz Sarajeva, Muzej savremene umetnosti iz Beograda, Boem iz Beča (Austrija), Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa (OBCT Transeuropa) iz Rovereta (Italija), Centar za kulturnu i socijalnu popravku iz Banja Luke i Leibniz-Institut für Ost- und Südosteuropaforschung (IOS) iz Regensburga (Nemačka).

Danas prenosi nekoliko članaka nastalih u ovom projektu. Program u celini, biografije učesnika i apstrakte možete videti na sajtu projekta: <http://svedocanstvo-imenovatoratom.org/rs/konferencija>

doc.dr.sc. Sunčana Roksandić Vidlička, Katedra za kazneno pravo,
Pravni fakultet Sveučilište u Zagrebu

Gospodarska kaznena djela – nacionalna, transnacionalna, tranzicijska i međunarodna i kako im države trebaju pristupiti u regulaciji i primjeni (3)

Naime, bez obzira na (ne) mogućnost gonjenja nekih od počinjenih tranzicijskih gospodarskih kaznenih djela ako je nastupili zastara, ili ako se ne radi se o ponašanju koje bi odgovaralo kršenjima kakva su bila predviđena člankom 120 starog Krivičnog zakona i bila stoga smatrana ratnim zločinom protiv civilnog stanovništva, odnosno danas zločinom protiv čovječnosti, rasprava o tranzicijskim gospodarskim kaznenim djelima doprinijela je i dodatnom razvoju teorije gospodarskog kaznenog prava u Republici Hrvatskoj. Zdravo gospodarstvo i poslovanje poduzetnika po pravilima tržišnog natjecanja je nešto što je preduvjet razvitka društava, što znači da poslovanje koje uključuje činjenje gospodarskih kaznenih djela to svakako nije jer sprečavaju takvo gospodarstvo. S druge strane, gospodarska kaznena djela moraju biti tako uređena da odgovaraju ekonomskom uređenju i da prate suvremeno poslovanje i doprinose razvitku tržišnog gospodarstva, a ne da ga kočje. Nadalje, suzbijanje ovih djela vrlo je važno za cjelokupno funkcioniranje sustava i postojanje socijalnog osiguranja time dakle za gospodarsku sigurnost svake pojedine države. Dodatno, važnost poznavanja problematike ovih djela vidljiva je i u činjenici da su ona po pojavnosti u državama relativno česta, tako u Republici Hrvatskoj, prema zadnje dostupnim statistikama, ova djela sudjeluju sa 8,7% u ukupnom prijavljenom kriminalitetu i time su treća po redu po broju prijavi u cijeloj državi.

To znači da se mora se ozbiljno pristupiti reguliranju kaznene odgovornosti menadžera, odnosno osoba koja su zadužena za poslovanje društva. Negdje u isto vrijeme s promjenom Ustava, 2011. godine, Republika Hrvatska je izmijenila Kazneni zakon te reformirala glavu kaznenih djela protiv gospodarstva. Novo ključno gospodarsko kazneno djelo,

zloraba povjerenja u gospodarskom poslovanju, zahtijeva i razumijevanje odgovornosti članova uprave i nadzornih odbora kada je u pitanju vođenja poslova društava. U Republici Hrvatskoj po zastupljenosti prevladavaju kaznena djela protiv imovine, slijede ih kaznena djela protiv osobne slobode te kaznena djela protiv gospodarstva. Kaznena djela zlorabe povjerenja u gospodarskom poslovanju - čl. 246 Kaznenog zakona ključno je gospodarsko kazneno djelo koje inkriminira kriminalitet upravljačkih struktura odnosno odgovornih osoba - menadžmenta u trgovačkim društvima s obilježjem prouzročenja štete na imovini koja im je povjerenja i koju su dužni štiti. Čl. 246 st. 1 Kaznenog zakona, zloraba povjerenja u gospodarskom poslovanju glasi: tko u gospodarskom poslovanju povrijedi dužnost zaštite tuđih imovinskih interesa koja se temelji na zakonu, odluci upravne ili sudbene vlasti, pravnom poslu ili odnosu povjerenja i na taj način pribavi sebi ili drugoj osobi protupravnu imovinsku korist te time ili na drugi način onome o čijim se imovinskim interesima dužan brinuti prouzroči štetu.

Kako je istaknuto u Izvješću državnog odvjetništva za 2016. godinu, rad u predmetima gospodarskih kaznenih djela opterećen je velikim poteškoćama i samo je dokazivanje izuzetno teško, između ostalog jer je značajan broj njih složene činjenične i pravne prirode te za kvalitetan i učinkovit rad zahtijevaju posebna specijalizirana znanja i iz područja financija, knjigovodstva i drugih područja. Teškoće u dokazivanju dodatno su uzrokovane i nedostatkom poslovne dokumentacije. Stoga kazneni progon ovih djela u velikom mjeri ovisi o visokoj stručnosti, predanosti, efikasnosti i suradnji tijela otkrivanja i tijela finansijskog nadzora s državnim odvjetništvima.

U svakom slučaju, uspješno gospodarstvo pretpostavlja da će oni koji čine kaznena djela i time narušavaju pravila tržišne utakmice biti iz iste izostavljeni. Sve je više trend da trgovačka društva paze na poštivanje ljudskih prava ne samo u provođenju svoje djelatnosti nego i u odnosima sa svojim dobavljačima. Naime, kako se stalno naglašava, važnost za konkurentnost, ali i održivost i inovativnost gospodarstva EU jest i korporativna društvena odgovornost. Naime, samo jedan od primjera. Europski parlament i Vijeće EU donijeli su 22. listopada 2014. Direktivu 2014/95/EU o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa. Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća EU nalaže trgovačkim društvima da za finansijsku godinu koja počinje 1. siječnja 2017. ili tijekom kalendarske godine 2017. uz finansijske izvještaje izrađuju i nefinancijske koji se tiču okolišnih, socijalnih i kadrovskih pitanja. Prema čl. 1. Direktive velika će poduzeća u nefinancijska izvješća morati uključiti informacije u mjeri nužnoj za razumijevanje razvoja, poslovnih rezultata i položaja poduzeća te učinka njegovih aktivnosti koje se odnose barem na okolišna, socijalna i kadrovska pitanja, poštovanje ljudskih prava, borbu protiv korupcije i pitanja u vezi s podmićivanjem. Danas je naime postalo jasno, a čiji su primjeri dati ekstenzivno u knjizi Prosecuting Serious Economic Crimes as International Crimes: A New Mandate for the ICC?, kako danas trgovačka društva moraju voditi računa o poštivanju ljudskih prava prilikom obavljanja poslova. S druge strane, mora se razumjeti i da nije svako poslovanje s gubitkom nije kazneno djelo samo po sebi, društva se osnivaju, spajaju, pripajaju, prestaju postojati.

Nastavlja se

Foto: Wikimedia

Paličnjaci, insekti koji putuju svetom

Tekst: Ivana Nikolić

Paličnjaci (Phasmatodea) predstavljaju red insekata koji se može pronaći skoro svuda u svetu. Najviše ih ima u tropskim i suptropskim predelima, a najviše vrsta ovog reda insekata, tačnije njih 300, potiče sa ostrva Borneo. Kako je moguće da paličnjaci naseljavaju međusobno veoma udaljene delove sveta? Pre svega treba imati u vidu da oni nisu sposobni da prelaze velike razdaljine. Jedan od odgovora na ovo pitanje nedavno je ponudio tim istraživača koji predvodi Kedži Suetsugu sa Koub univerziteta u Japanu. Paličnjaci koriste ptice koje ih pojedu i nisu jedini u prirodi koji to čine. Mnoge biljke koriste upravo ptice kako bi rasule svoje seme po svetu tako što ptice pojedu voćku, sklone se od biljke, a seme se do

nove lokacije prenese izmetom ptica. Kada ptice pojedu insekte, pretpostavlja se da oni ne prežive. Međutim, Suetsugijev tim se zapitao da li im slični mehanizmi mogu pomoći da prenese svoje potomstvo na udaljene destinacije. Jaja paličnjaka imaju veoma čvrstu ljusku pa ona mogu da prežive u kiselim sredinama poput ptičjeg stomaka. Kako bi ovo proverili, istraživači su pticu srednje veličine *Hypsipetes amaurotis* hranili jajima tri vrste paličnjaka. Ova ptica je veoma česta u istočnoj Aziji i jedan je od glavnih predatora na paličnjake u Japanu. Samo nekoliko sati nakon obroka ptica je zaista prenela jaja, a tim je utvrdio da je 5 do 20 odsto jaja svake od tri vrste preživelo ovo putešestvije. Zanimljivo je da se nekoliko jaja vrste *Ramulus irregulariterdentatus* čak i izleglo.

Danas

U saradnji sa Centrom za promociju nauke,
„Danas“ predstavlja izabrane priče sa
naučnopopularnog portala
elementarium.cpn.rs

REŠENJE IZ PROŠLOG BROJA